

OM 19/41/2007

SELVITYS JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUUSTA

Oikeusministeriön selvityksessä tarkastellaan julkisyhteisön vahingonkorvausvastuun sääntelyä, soveltamiskäytäntöä sekä soveltamisympäristössä tapahtuneita muutoksia. Selvityksessä myös arvioidaan sääntelyn uudistamistarpeita.

Uudistamistarpeiden osalta arvioinnin kohteena ovat standardisäännös, muutoksenhakuvaatimus, kannerajoitus, viranomaisneuvontaa koskeva oikeustila sekä kysymys perus- ja ihmisoikeusloukkausten ja julkisyhteisön aiheuttaman kärsimyksen korvaamisesta.

Johtopäätöksenä selvitys sisältää monia muutosehdotuksia, jotka lähtökohtaisesti laajentaisivat julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta. Ehdotukset heijastavat tavoitetta vahvistaa yksityisen vahinkoa kärsineen oikeusturvaa suhteessa vahinkoa aiheuttaneeseen julkisyhteisöön.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää perusteltuna tarkastella julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä. Vahingonkorvauslaki on ollut voimassa lähes 40 vuotta eikä julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskeviin säännöksiin ole lain voimaantulon jälkeen tehty olennaisia muutoksia. Kyseisenä aikana muun muassa julkishallinnon rakenne ja toimintamuodot, vahingonkorvausoikeus ja yksityisen oikeudellinen asema suhteessa julkisen vallan käyttäjään ovat muuttuneet selvityksessä kuvatuin tavoin.

EK pitää tärkeänä tavoitetta turvata yksityisen vahinkoa kärsineen oikeusturvaa. Sääntelyä modernisoitaessa ja kehitettäessä on kuitenkin myös varmistettava, että sääntely on kohtuullista paitsi yksityisen vahinkoa kärsineen myös julkisyhteisön tai julkista valtaa käyttävän yksityisoikeudellisen toimijan kannalta.

EK keskittyy tässä lausunnossa standardisäännöstä, muutoksenhakuvaatimusta, kannerajoitusta sekä viranomaisneuvontaa koskeviin muutosehdotuksiin.

Julkisen vallan käyttöön liittyvät vahingonkorvausvastuun rajoitukset

Julkisen vallan käyttöön liittyvää vahingonkorvausvastuuta on rajoitettu vahingonkorvauslaissa kolmella säännöksellä: standardisäännöksellä (VahL:n 3:2 §), muutoksenhakuvaatimuksella (VahL 3:4 §) ja kannerajoituksella (VahL 3:5 §).

Selvityksessä ehdotetaan, että kaikki edellä mainitut korvausvastuuta rajoittavat säännökset kumotaan. Perusteluiksi muutosehdotuksille esitetään muun muassa seuraavat seikat:

- standardisäännös alentaa julkisen vallan käyttäjälle perustuslaissa asetettuja asianmukaisuusvaatimuksia,
- muutoksenhakuvaatimus voi johtaa vahingonkärsijän kannalta epätyytyttävään lopputulokseen, kun korvausvastuu sulkeutuu säännöstä sovellettaessa kokonaan pois ja
- kannerajoitus on sekä perustuslain oikeusturvasäännöksen että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan Euroopan ihmis-oikeussopimuksen artiklan vastainen.

EK katsoo, että muun muassa edellä mainittujen perustelujen vuoksi on aiheellista tarkastella ja kehittää julkisen vallan käyttöön liittyvää vahingonkorvausvastuuta rajoittavaa sääntelyä. Esimerkiksi kannerajoitus vaikuttaa vanhentuneelta.

Sääntelyä kehitettäessä on kohtuullisuuden lisäksi pyrittävä siihen, että sääntely johtaa yhdenmukaiseen ja ennakoitavaan korvauskäytäntöön, jossa huomioidaan julkisen vallan käyttöön liittyviä erityispiirteitä.

Neuvonta

Vahingonkorvauslain mukaan viranomaisen virheellisestä neuvonnasta aiheutuva varallisuusvahinko tulee korvattavaksi silloin, kun neuvonta katsotaan julkisen vallan käytöksi tai korvaamiselle on erittäin painavia syitä (VahL 5:1 §).

Selvityksessä ehdotetaan, että yksityisen oikeusturvan vahvistamiseksi vahingonkorvauslakiin tulisi laatia erillinen säännös, jonka perusteella virheellisestä tai laiminlyödyistä viranomaisneuvonnasta aiheutuva vahinko tulisi korvattavaksi.

Yksityisen oikeusturvan näkökulmasta EK pitää tärkeänä virheettömän neuvonnan saamista. Neuvontaan liittyvä julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely on kuitenkin monitahoinen kokonaisuus. Vaikka selvitys sisältää konkreettisen muutosehdotuksen, se myös osoittaa, että kokonaisuuteen liittyy vielä monia arvioitavia seikkoja.

Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka
Niina Harjunheimo

25.11.2010

EK/599/2010

EK katsoo, että kokonaisuutta arvioitaessa on perusteltua selvittää muun muassa, olisiko oikeustilaa mahdollista selkeyttää siten, että samalla varmistetaan sääntelyn kohtuullisuus.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto
Lainsäädäntö ja kauppapolitiikka

Jukka Ahtela
Johtaja